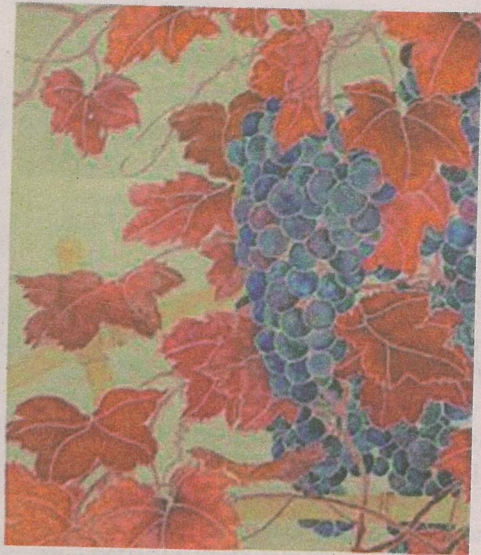

Кітайскі лотас у беларускай прасторы

“Жывапіс – гэта паэзія, што здабыла форму”. Го Сі

“Крылы цыкады”, “ліст архідэі”, “вадзяная лінія”... Усе гэтыя вытанчаныя вобразы – элементы мастацтва, якое набліжае да велічы і таямнічасці дзіўнага Кітая – жывапісу гунбі. Унікальная магчымасць напоўніцца гармоніяй Паднябеснай з’явілася ў Нацыянальнай бібліятэцы.

Выстава кітайскага жывапісу “Поры года ў імператарскім садзе” прымеркаваная да святкавання Месяцовага Новага года. Для Нацыянальнай бібліятэкі падобныя экспазіцыі не новыя, аднак мастацтва гунбі да беларусаў патрапіла ўпершыню. Прывезла гэты стыль да нас выкладчыца Навукова-адукацыйнага цэнтра “Яоцян” Наталля Клепікава: “Я пазнаёмілася з гунбі ў Расіі і адразу зразумела, што гэта маё. Пасля пачала наведваць майстар-класы прызнаных кітайскіх аўтараў Лі Сяміна і Ту Чжуня, вучыцца на курсах Лі Чжэ, Гун Сюэцына”. Старанная праца дала плён: праз год карціны мастачкі дэманстраваліся на выставе ў суседняй сталіцы, а сама Наталля стала членам Маскоўскага клуба аматараў кітайскага жывапісу ў тэхніцы гунбі.

ДА ВЫТОКАЎ СТЫЛЮ

Адна з галоўных асаблівасцей гэтага напрамку — контурнасць. Малюнак ствараецца лініямі, кожная з якіх мае сваю назву і прызначэнне. Напрыклад, “ліст архідэі” выкарыстоўваюць для пялёсткаў кветак, “жалезную ніць (струну)” — для лісця, а “плешку цвіка, хвост мышы” — для пажылак. Лінія павінна быць тонкай, не дрыготкай. Каб дамагчыся візуальнай лёгкасці, трэба правільна трымаць пэндзаль — строга вертыкальна — і весці яго на выдыху, не напружваючы руку. Авалоданне такім майстэрствам патрабуе часу, аднак Наталля Клепікава параёўвае працэс з медытацыяй: “Мы малюем лініі цярпліва і ўседліва. Мне падабаецца працаваць з тонкімі момантамі, гэта супакойвае. Нават калі ўзнікаюць праблемы ў паўсядзённым жыцці, адольваю іх, узяўшы ў руку пэндзаль”, — кажа Наталля.

Пішуць карціны на крохкай рысавай паперы “крылы цыкады” або на шоўку, на якія наносіцца ад 20 да 100 пластоў амаль празрыстай фарбы. Завяршаецца праца пячаткай: аўтарскай ці добрачыткай (“шчасце”, “гармонія”, “імкнучца да лепшага”). Некаторыя мастакі аздабляюць свае работы каліграфіяй і вершамі. Афармляюцца малюнкi ў альбомы або ў вертыкальныя ці гарызантальныя скруткі, якія дасягаюць 12-15 метраў. Таму на выставе яны не вы-

вешваюцца, а выкладваюцца. Цікавы факт: у старажытным Кітаі папулярным баўленнем часу для вялікіх вельмож было разглядванне такога палатна. Атрымлівалася своеасаблівае кіно, бо скрутак разгортвалі па фрагментах.

100 КРОКАЎ ПА САДЗЕ

Адметнасць сёлетняй экспазіцыі ў тым, што тут няма карцін мастакоў-прафесіяналаў. Разам з выкладчыкам у “...Імператарскім садзе” выстаўляюцца вучні: Дзіяна Жолудзева, Юлія Віцень-Амас, Святлана Пятліцкая, Ала Казлова і Наталля Спаская. Аматырскі пачатак, на якім знаходзіцца беларускі кітайскі жывапіс, не адразу заўважаеш: усе работы створаны з руплівасцю і стараннасцю, а галоўнае, з добрымі намерамі, якія чытаеш праз сімвалічныя пажаданні.

Ад першага экспаната ў “...Імператарскім садзе” да апошняга — 100 крокаў, што нагадвае паломніцтва ў храм, падчас якога адчуваеш унутраную гармонію і сувязь з духоўным. Глыбокая сімвалічнасць кітайскага жывапісу вымушае падоўгу ўчытвацца ў ідэю карціны, бо кожны элемент тут мае пэўны сэнс. Асноўныя тэмы — кветкі і птушкі, пейзаж. Адметна, што ў традыцыйным мастацтве Паднябеснай забароненыя негатывныя сюжэты, таму ўсе работы дэманструюць суладдзе розуму і пачуццяў чалавека і прыроды, сувязь часоў і пакаленняў. Поўныя высокай адухоўленасці і бясконцай гармоніі, яны захапляюць вытанчанасцю ліній і формаў, лёгкасцю кампазіцыі, балансам колеру. Трэба адзначыць, што “дыханне” кітайскаму жывапісу надае яго асноўны прынцып — асіметрыя. Усходнеазіяцкія творцы не прызнаюць роўных прапорцаў, бо, маўляў, яны штучныя. Сапраўднае мастацтва павінна адлюстроўваць прыродную натуральнасць. Таму на кожнай карціне выставы мы знаходзім дотыкі жыцця: маленькая страказа, пагрызены лісток, апалыя пялёсткі...

ПРАСТОРА ДЛЯ ВЫВУЧЭННЯ

Кітайскае мастацтва, нягледзячы на сваю адметнасць, а мо і дзякуючы ёй, выклікае цікавасць у нашай краіне. Ахвочых дакрануцца да яго з кожным годам становіцца больш, а знаёмства з усходнеазіяцкай культурай робіцца перспектыўным напрамкам. Ужо цяпер і наведвальнікі Нацыянальнага мастацкага музея назіраюць, як побач з айчынным мастацтвам з’явілася месца для “бясконцай гармоніі”. І як у музейных інтэр’ерах беларуская валашка суседнічае з кітайскім лотасам.

Яўгенія ГАБЕЦ

З кітайскай мовы слова “гунбі” перакладаецца як “дбайны і руплівы пэндзаль”

Півоня з карпамі коі. Наталля Клепікава